

Savel.

Dramatičen prizor.

(Spisal A. M.)

O S E B E:

SAVEL, izraelski kralj.

JONATAN, njegov sin.

MIHOLA, njegova hči.

DAVID.

JARE, } vojaka.

DAN, }

Prizorišče: Jeruzalem. Čas: Po zmagi nad Filistejci.

Dragoceno opravljena soba s slonokostenim prestolom.

Jonatan. David.

Jonatan.

Okó Jehove čuvaj nad teboj!
Nikdár ne loči se od mene, David!
Menjajva v znak zaveze srečne pasa!¹⁾

David.

Ne, Jonatan! Saj ti si kraljev sin!

Jonatan.

Kaj morem jaz za to? Kraljevo krono
Za čustvo dam ljubezni plemenite.
Oproda ti si, Savlov sin sem jaz,
Oba pa v prsih nosiva srcé.

David (odpaše se).

Nadéni torej pas moj, Jonatan!

Jonatan.

In ti opaši z mojim svoja ledja!
Skrivnost odslej iz src izgini nama!
Ljubiva se pobratima do smrti,
Darujva drug za drugega življenje,
Tolaživa očeta v mračnih urah,
Trpiva vsako dušno bol vzajemno,
Domovju posvetiva meč in roko!

David.

Bodiva v dveh telesih jedna duša! (Ob-
jameta se).

Todá še nekaj me teži na skrivnem ...
Mordà zavezo z mano, Jonatan,
Nečastno za-te bo nazival dvor,
Mordà kraljeve sestre same tvoje
Odvračale te bodo od — pastirja.

Jonatan.

Ne, David. Ne govôri dljè takó!
Velevati ne more čustvom srca
Ni kralj, ni rodna sestra, ni dvorjan.
A ti povspel se bodeš više, upaj!
In da še zveš, kakó te čisla dvor,
Zakrivati ne smem ti več nečesa:
Ljubezni plamen si zanetil v srcu
Miholi, sestri moji.

David (osupel).

Sanjaš-li?

Jonatan.

Razkriti tega sama ni ti mogla.

David.

Verjeti ne bi mogel sami jaz.

Jonatan.

Želiš-li v družico si jo? Govôri!

David.

Kako ne cenim naj te redke sreče,
Da v zakon me kraljičina želi!
Todà goji na dômu v Betlehemu

¹⁾ Kadar so Izraelci sklepali večno prijateljstvo, menjali so poleg obleke in orožja zlasti pas. Ta šega še sedaj živi po jutrovih deželah.

Moj oče bratov neženatih sedem;
Kje naj za žene vsem dobi nagrade? ¹⁾

Jonatan.

Prosila s sestro bodeva očeta,
Da s tabo zveže jo brez zaročnine.

David.

A, Jonatan, preprostemu oprodi
Najlepše hčere dal ne bode kralj.

Jonatan.

Nestalne so v njegovem duhu misli:
Kipeča danes čustva, mrzla jutri,
A dober vendar je moj oče, David,
In često se samó na videz srdi.
Priljubil si se mu kot lastni sin.
Junaške čine tvoje ost ognjena
V njegovo je začrtala srcé.
Preverjen sem, da ti izpolni željo.

David.

Potem nevesto bodem zvesto ljubil,
In tebi bom hvaležen vse življenje.

Prejšnja. Mihola.

Mihola.

Očeta je napadel hudi duh.
Togote ogenj iz očij mu šviga,
Na vsem telesu trepetá . . . Moj Bog!
Povejta, kaj nam je storiti ž njim?

Jonatan.

Pripravi harfo, David, da zabrenkaš!

Mihola.

Kako se smili mi nesrečni oče!

Jonatan.

Odkar besed proroka Samuela
Poslušal ni in je zažgal Bogú
Na žrtveniku v Galgali darí,
Obhaja često tožnost ga moreča.

Mihola.

Nič več ne pride Samuel na dvor.

¹⁾ Izraelski ženin je moral za nevesto plačati nje očetu zaročnino (25 šeklov) ali v denarju ali v kakí vrednostni stvari, ali tudi z dejanjem.

Jonatan.

Prelomil drugič je ukaz njegov,
Ko ni umoril vseh Amalečanov,
Prihranil kralja Agaga za plen,
Odbral ovac najlepših čredo za-se.
Zapretil mu takrat je Samuel,
Pobožni mož ramathaim-sofimski.
In to očeta peče, to mori . . .

Mihola.

Izvestno pride sest na prestol svoj,
Nadene na-se ves kraljevski kras.
Omeči, David, žalostno mu dušo,
Izvabi strunam najmilejšo pesem!
Prav tu prihaja. — Strani! Ti po harfo!

Jonatan.

Resnično, oče že prihaja sèm. (Zbežé).

Savel, pozneje vojaka.

Savel (sam).

Molčite, besi! Kralj velim mogočni!
Oblast imam, da lastni prestol starem,
Da sto sovragov kletih v prah razmanem.
Pred mene stópi, kdor je drzovit! —
Vse tiho . . . sam, na celem dvoru sam . . .
Še enkrat me obišči, Samuel,
Na dvor sijajni k Savlu pridi, prorok!
Ukaži, da se tebi pokori,
Prekolne Agaga iz dna srcá,
Prekolne njega črede — jadni Savel!
Nekdó me kliče: jadni Savel, čuj!
Da, Savel sem. Na prestol zlati sedem,
Zahtevam stražo . . . Jare, Dan, kje sta?
(Vojaka prideta).

Polóži krono zlato mi na glavo,
Poklóni meni kralju se do tal!

Jare (dene krono na glavo in poljubi Savlu noge).

Poklanjam sužnik kralju se do tal.

Savel.

Takó! Ogrni s plaščem me kraljevim!

Dan (ogrne plašč in se jednako prikloni).

Ker mi veleva dika Izraela,
Ležim na zemlji v prahu pred teboj.

Savel.

Svileni pas prinesi! Daj mi kopje!

Jare.

Kraljevo žezlo morda mesto kopja?

Savel.

Ne žezla, kopje!

Dan (prinese kopje).

Slavnemu junaku.

Savel.

Kje je oproda moj, Jezajev sin?

Jare.

Mladenič rusolasi?

Savel.

Pojdi ponj!

Dan.

Prav kar prihaja z Jonatanom k tebi.
(Vojaka odideta).

Savel, Jonatan, David.

Jonatan.

Moj oče, ti si tožen zopet danes?

Savel.

Zakaj si me zapustil, Jonatan?
Oropati me hočejo kraljestva.
Ob meni stoj in varuj prestol moj!

Jonatan.

Tvoj ljubljenec, oproda David, oče,
Prinesel harfo je s seboj. Povej,
Naj zaigra-li, da te utolaži?

Savel.

Zapoje naj o slavnem boju pesem!

Jonatan.

Ubêri strune, David, in zapoj!

David (udari na strune).

Pretrasal Jabes je kardel
Sovražnih krik in šum,
Ob cestah plakal Izrael,
Čakaje rešnih trum,
Otrli si z lic, trpin, solzé,
Pozdravi v dalji se glasé;
Prihaja kralj. —

Preplašen je Amoniján
Povesil ščit in mèč,
Zapustil Gilead, iz ran
Nešteti krvavèč.
Raduj se Izraelov sin,
Obhajaj zmage te spomin
Iz tisoč src!

Zmagalno vojsko spremlja rod,
Hití pred mesto, vas.
»Častimo te, nebes Gospod!«
Odmeva cimbal glas.
In krikí vrô do sinjih dalj:
»Preslavljen bodi Savel kralj,
Rešitelj naš!«

Savel (razljučen).

Umri, klevetnik. Slavospeve častne
Na cimbalah so pele tebi žene!
(Vrže kopje vanj; David se umakne, da se zasadi
kopje v steno; nato popusti harfo in zbeži).

Jonatan (skoči k očetu).

Za Boga, oče!

Savel.

Jare, Dan, vojaki!
Hitite za begunom smelim z dvora!
(Jare in Dan prideta).

Jonatan.

Umiri se, moj oče! Jare, Dan,
Ne poslušájta kralja v slepi jezi!

Savel.

Ha, kdo je kralj? Hitita, kleta róba,
Sicer umreti morata oba . . .

Jonatan (tiho).

Za njim hitita, a samó na videz!
(Odideta brzo).

Savel.

Privêdita ga predme, da ga sodim!

Jonatan.

O kdaj mirù priveje dih v srcé?

Savel.

Zvestobe ni na dvoru več. Gorjé mi!

Jonatan.

Mi vsi podložniki smo vselej tvoji:
Če smo domá, če boj divja — vsegdar.
Zvestoba naša ne umrè nikoli.
Mladenič tudi, ki bežati mora,
Služabnik veren je in dika dvora.
Ugasnil li ti je spomina žar
Že toliko junaških del njegovih?
Premogel Golijatha je, orjaka,
Časti ga duša v Izraelu vsaka,
In hvala mu odmeva v vseh rodovih.
A ti, o kralj, si pahnil ga od sebe,
Ker sebe ni proslavljal — temveč tebe!?

Savel (mirneje).

Po srcu hruje in vrši mi strašno.

Prejšnja. Mihola.

Mihola (trka se na prsi).

Nesrečni David! Kaj si storil, oče?
Pokličí ga nazaj!

Savel (mračno).

Mihola, idi!

Mihola.

Ne ganem od prestola se poprej,
Dokler oprode k sebi ne pozoveš.

Savel.

Pustita me in pojdiva od tod!

Jonatan (mehko).

Tako podiš od sebe sina, oče?

Mihola.

Ne bodi gluh za prošnjo svoje hčere!
Mudi se še na dvoru David. Dej,
Pokličí ga nazaj, sicer zbeži!
Le težko zadržala sem ga tukaj.

Jonatan.

Živeti meni môči ni brez njega!

Mihola (tiho).

Goreče tudi jaz ga ljubim, oče.

Savel.

Naj pride. — — Novo pesem zaigráj,
Da prepodi temine mi duhá!

(Mihola odhiti. Savel dvigne skleneni roki nad glavo.)

Nesrečen je tvoj oče, Jonatan! —

Jonatan (milo).

Počakaj, v pesmi skoro bol premine.

Prejšnja. Mihola. David.

David (pokloni se do tal).

Ozri se name milostno, o kralj!

Jonatan.

Uberi strune in zapoj mu, David!

David (udari na strune).

Ne zvèni več slava

Zmagavcu v bojih,

Zmagavcu razveni

V prsih tvojih!

Močnejša je strast

Od vojskinih trum,

In slavnejši njé

Zmagavec — razum.

(Savel jame plakati).

Jonatan.

V teh solzah si izplače vso gorest.

Mihola (oddahniši se).

Pomiril ga je spev mladeničev.

Savel.

Odpusti, David, mi!

David.

Odpusti, kralj,

Da sem s popevko svojo te razsrdil.

Savel.

Pristopi bliže! Kaj želiš od mene
Za strah in srd, ki nisi ju zaslužil?
Kar le je v moji moči, vse izpolnim.

David (ozrè se na Miholo).

Ne drznem si izreči svoje želje.

Jonatan.

Dovôli, oče, da izrazim jaz
Njegovo željo, željo svoje sestre:
Mihola ljubi Davida — on njo.

Todà ubog je on, ubog mu oče . . .
Pred tabo samim naj se zaročita!

Savel.

Odkup junakov bodi čin junaški!
Ko prvič čete privršé sovražne,
Pokaži hrabro dušo, krepko roko!

Mihola.

Moj oče! Zaročenec! Srečna jaz!

David.

Življenje dam za kralja na bojišču.

Jonatan.

Upognita koleno na podnožnik!

Savel (slovesno).

Oproda, David, nisi več odslej;
Objemi hčer kot vójevoda kraljév!
Udana mi bodita iz srcá,
Tolažita me v žalosti . . . in zdaj (razpne roke)

Porósi vaju blagoslov nebá!

(Zavesa pade.)

Na Samovcu.

(Povest. — Spisal Podgoričan.)

III.

Kako naglo mine čas pomladi!
Hipoma izginjajo jasni dnevi v
večnost, katera jih nikdar več
ne vrne. Minevajo dnevi, minevajo tedni
tem hitreje, čim lepši so.

Prišel je prošnji teden in praznik
vnebohodov. Prej ta dan je omesila
Samovčanka potvico, in dékle so vse
lepo ocedile v hiši in po dvoru, ker
za praznik je bil napovedal Samovčan
snubače.

Marsikatera deklica čaka željno, da
bi prišel kak mladenič poprašat za njeno
roko. Morda bi se bila tudi Anica snu-
bačev veselila, ako bi ne bilo pri njej
tako, kakor smo povedali. S tugo v
sreču in skrbjo v glavi je zrla v bodoč-
nost, zlasti v oni trenotek, ki bode od-
ločil njeno srečo za vse svetno življenje.

Z Lovretom ni nič govorila, razven
neke nedelje, ko je šla iz cerkve. Nista
hotela ravnati proti prepovedi očetovi,
nista ga hotela žaliti.

Anica je morala zaradi Lovreta po-
žreti marsikatero grenko besedo. Oče je
zvedel tudi od Pečarja, da Lovro na
semanji večer ni prišel vprašat za voli,
torej je bil prepričan, da se mu je
lagal. S paznim očesom je čuval, da
se ni Anica ni za trenotek oddaljila s Sa-
movca, ali pa, da Lovro ni prišel blizu.

Samovčanka je bila izprva na strani
moževi; ko je pa zapazila, da je prej vedno
vesela Anica žalostna in otožna, da so
njena prej tako cvetoča lica začela ble-
deti, ni mogla več zatajevati svojega
skrbnega in ljubečega maternega srca
in jela je tolažiti svojo ljubljeno hčerko.
Samovčanki sami je bilo težko, ko je
videla, da Anica pač ne bode ljubila
svojega vsiljenega moža in bode zato
nesrečna vse svoje življenje. Vedela pa
je tudi, da ne more tega zabraniti, ker
Samovčan se ni dal prav nič prepro-
siti. Časih je izkušala moža po ovinkih
pregovoriti, da bi vsaj tako ne hitel z